

Zajedničar, 7. lipnja 1995.

Zajedničar, 7. lipnja 1995.

Slijedeći razgovor su Glavni predsjednik Hrvatske Bratske Zajednice Bernard M. Luketich i predsjednik Hrvatskog svjetskog kongresa dr. Šimum Šito Ćorić imali u Glavnom uredu za vrijeme njegovog nedavnog posjeta Pittsburghu.

POVEZIVANJE HRVATSKIH UDRUGA U SVIJETU

Kada i kako je došlo do ideje da se ustanovi Hrvatski svjetski kongres?

Ono što su neki drugi tipično iseljenički narodi davno učinili, dolaskom hrvatske države to je i za naš narod postalo moguće. To bih osobno označio kao osnovni preduvjet početka HSK-a. Inače, početne ideje za njegovo osnivanje došle su iz redova hrvatske emigracije prije tri godine. Načelni cilj je bio i jest: povezati hrvatske udruge i ustanove izvan domovine na cijelom ovom planetu. Bilo je i prije sretnijih i manje sretnijih priprema, ali je ono što je nazvano Prva konvencija HSK-a, ona osnivačka, održana početkom srpnja 1993. u Zagrebu, s oko četiri stotine delegata iz cijeloga svijeta.

Na koji način i tko je bio pozvan na osnivačku, Prvu konvenciju HSK-a?

Osobno nisam bio u tom Organizacijskom odboru, ali znam da su se pozivi slali na dostupne adrese hrvatskih udruga i ustanova diljem svijeta, da se njih opet molilo da ih prosljeđuju dalje, a objavljavani su slični pozivi i obavijesti u domovinskom tisku. Glavni je problem bio, a nažalost, još uvijek nije do kraja riješen, što nije bilo adresara. Evo i danas dođem u Ameriku, pa vidim da ni tu nemamo još adresara pojedinih udruga i ustanova ni u pokrajinama, a kamoli za cijelu Ameriku ili cijeli svijet.

Dakle, do nekih, uza sve, ništa od toga nije doprlo, neki od obaviještenih nisu još pokazivali interes za takvo što ili su imali neke druge (ne)opravdane razloge da ne pošalju svoje predstavnike. Tu su i oni naši ljudi koji po svojoj prirodi čekaju da sve krene, pa da se tek onda oni priključe.

Sve je to razumljivo, ali zbog svega toga to nije mogao biti najreprezentativniji skup Hrvata i ljudi hrvatskog podrijetla, ali se jednom moralo početi. Već je bilo nešto bolje na drugoj konvenciji 1994., a na onima pred nama 1996. i posebice 2000. godine, imat ćemo, uvjeren sam još bolje predstavništvo

hrvatskih društava i ustanova izvan domovine.

Kako bi se ukratko mogla naznačiti bitna narav HSK-a?

Po svom isproba nom primjeru nacionalnih svjetskih kongresa drugih tipično iseljeničkih naroda (židovskog, mađarskog i dr.), HSK je izvandornovinska nevladina, nadstranačka i vrlo labava povezujuća organizacija hrvatskih udruga i ustanova na cijelom ovom planetu. Hrvatske udruge i ustanove povezuju se dragovoljno u svakoj stranoj državi u HSK za tu državu, a onda takvi državni, ili bolje reći nacionalni kongresi tvore cjeloviti HSK. Nadalje, prema svojim statutima HSK se nema pravo miješati u poslove pojedinih udruga i ustanova. U zajedničko ime se nastupa tamo gdje se složimo i gdje su nam svima interesi zajednički, a u ostalim djelatnostima i nastupima svaka pojedinačna udruga i ustanova djeluje kako bolje može prema svojim ciljevima.

Koja je dosadašnja bilanca djelovanja HSK-a?

Povezati naše ljude u jednom gradu ili pokrajini nije lako, a mi smo sebi zadali zadaću da se povežemo u cijelom svijetu izvan domovine. Preteško je to i trebat ćemo još koju godinu naporno i nezahvalno raditi, da se napravi osnovna struktura povezivanja. Međutim, bolje i brže je krenulo nego što smo se nadali, pa ću rado navesti ono uistinu najvažnije što je dosad učinjeno.

1. Nakon ipak uspješne osnivačke Konvencije, HSK je u siječnju 1994. uspješno registriran kao neprofitna međunarodna organizacija sa sjedištem u New Yorku i s domovinskim sjedištem u Zagrebu. Na oba mjesta imamo voditelja tih ureda.
2. Dosad su također ustanovljeni nacionalni kongresi u dvadesetak država diljern svijeta, naravno, sa svojim dužnosnicima u punim adresama, a u još nekoliko država u procesu su ustanovljivanja.
3. Smatram vrlo važnim, što smo sada na poslu stvaranja adresara svih hrvatskih društava i ustanova diljem svijeta, jer dosad, kao što sam napomenuo, većinom nismo imali takvo što ni na pokrajinskoj razini. Ako ovu preuzetu obvezu već jednom dobro ispune Izvršni odbori HSK-a pojedinih država, imat ćemo uskoro adresar svih nas po cijelome svijetu. Krajnje je vrijeme da se makar na ovaj način u svijetu prebrojirno. Tako ćemo postati svjesniji svoje snage i početi koordiniranije djelovati prema nedvojbenim zajedničkim ciljevima.
4. Nakon peticije HSK-a Saboru RH u srpnju 1994., dokumentom Sabora RH od 20. siječnja 1995. omogućeno je Hrvatima izvan domovine da se na sljedeći način redovito čuje i njihov glas u toj vrhunskoj hrvatskoj ustanovi i da tako i na taj način pridoneše u cjelini potrebama svoga naroda:

imamo svoga stalnog promatrača u Saboru RH

primamo sve saborske pisane materijale i

e) jednom-dvaput godišnje aktuini predsjednik HSK-a može izložiti pred Saborom stavove i mišljenja s pozicija Hrvata izvan domovine o svemu što se odnosi na stanje hrvatske države i cjelokupnoga korpusa hrvatskog naroda u domovini i izvan nje. U tu svrhu potrebni su trajni prijedlozi svih naših ljudi izvan domovine koji imaju i žele nešto reći, da bi tako naš nastup pred Saborom bio što reprezentativniji i sadržajniji. HSK je također na putu da slično postigne u Zastupničkom domu HR Herceg-Bosne, odnosno u parlamentu Federacije BiH.

5. Službenim zahtjevima i molbama na najvišim razinama hrvatske vlasti, HSK je bitno doprinjeo odluci Vlade RH o otvaranju ministarstva ili jednoga vladina ureda za potrebe nas izvan domovine, a u saborskoj proceduri je od nas predloženi zakon o povratnicima, koji dosad nismo imali.

6. Na prijedlog i inicijativu HSK-a izgrađena je "Otočna veza", to jest projekt vrijedan 42 milijuna američkih dolara, koji je strujom preko otoka i ispod mora povezo hrvatski sjever s jugom. Naravno, da HSK ne može biti ni odgovoran ni zaslužan za količinu ulaganja hrvatskih ljudi izvan domovine u ovaj projekt, bez obzira što mu to neki stavljaju na leđa. Za nas je važno da je novac za taj projekt pronađen i da "svitli" u Dalmaciji, a business i ulaganja imaju svoje vlastite zakone. Naša inicijativa je također bila, da se kupi dobar radio odašiljač, pa da hrvatski radio možemo slušati svagdje po svijetu. Kad dođu još dvije dodatne antene sada u srpnju, čuti će se Zagreb još bolje. Ne treba zaboraviti i inicijativu s Hrvatskim informativnim centrom u Zagrebu, nakon koje svaki dan na sjeverno-američkom kontinentu gledamo dnevnik i još pola sata izabranog programa HRT-a.

7. U Večernjem listu za inozemstvo već dulje HSK zajedno s Hrvatskim informativnim centrom izdanje tjedno novinski prilog Dom i svijet. Upravo dogovaramo, da na tim stranicama također na zasada najbolji mogući način nuditi potrebite naše informacije svim hrvatskim udrugama i ustanovama diljem svijeta.

8. Od ove jeseni HSK počinje s 14 stipendija do svršetka studija za talentirane studente u domovini. Naš projekt sestrinskih zemalja otvara mogućnost pomoći Hrvatima i Hrvatima iz siromašnijih zemalja. Primjerice, Hrvati iz Njemačke vežu se s Hrvatima u Vojvodini, Hrvati iz Švicarske s našima u Rumunjskoj itd.

Kako se financira toliki broj faksova, telefona, putovanja, općenito kako se pokriva troškovnik HSK-a?

Namjerno još nismo počeli s obaveznim članarinama, a dosad svatko od dužnosnika snosi sam svoje osobne troškove. Zahvalni smo Hrvatskoj matici iseljenika u Zagrebu, da nam je tamo za domovinsko

sjedište osigurala prostorije, faks, telefon i suradnike, a isto tako za to isto gosp. Josipu A. Sovulju koji nam je to isto osiguravao dosad u New Yorku za međunarodno sjedište HSK-a.

Ipak u načelu, i s time ćemo uskoro početi, udruge se po pojedinim državama same trebaju dogovoriti o svojim članskim priložima kako bi se mogao pokrivati troškovnik i redovno štogod dobra činiti za domovinu. Svaki Izvršni odbor pojedine zemlje odgovoran je za godišnje priloge koje treba u ime svoje zemlje uplatiti u svjetsku riznicu HSK-a.

Kad su u pitanju radne i upravne aktivnosti, organizacijski gledano, kako djeluje HSK?

S jedne strane, HSK će biti onoliko jak i djelatatan koliko su jake i djelatne udruge i ustanove koje ga tvore u svakoj državi. S druge strane, HSK u svakoj državi i na svjetskoj razini djeluje kroz pet Radnih odbora (RO): 1. RO za humanitarne djelatnosti; 2. RO za ulaganja u domovinu; 3. RO za veze s domovinom (školstvo, jezik, kultura općenito i sl.); 4. RO za promidžbu (lobby) i informiranje, te 5. RO za mladež. Na čelu svakog Radnog odbora u pojedinoj državi stoji predsjedatelj.

Mogu li pojedinci biti članovi HSK-a?

HSK je po svojoj prirodi i statutima organizacija udruga i ustanova, te samo tako indirektno i pojedinaca koji su članovi tih udruga i ustanova. Dakle, iza svakog pojedinca mora stajati neka hrvatska udruga. Na sljedećem sastanku Središnjeg odbora sada krajem lipnja u Zagrebu vjerojatno će proći odluka da počnemo primati u HSK pojedince kao "prijatelje HSK-a" i kao "mecene HSK-a".

Kakav je stav HSK-a prema hrvatskim vlastima u domovini? Ponegdje se u početku moglo čuti kako je HSK "režimska" ustanova?

Kao prvo, mi smo toliko različiti i razbacani po ovom planetu, da odgovor na Vaše pitanje može biti samo načelan, to jest da smo svi sretni da je došla hrvatska država i da podupire sve što je hrvatsko, te da nama svima na srcu leže nedvojbeni hrvatski interesi. Ali prije ostalog, ovdje bih htio nešto posebno istaknuti.

I komunizam i Jugoslavija su propali za hrvatski narod, ali još žive u vidu različitih opterećenja u glavama i mentalitetu jednog broja naših sunarodnjaka. Izraz režimski je mogao vrijediti kad smo imali nenarodni sustav vlasti i kad je naš narod na silu bio držan u tuđoj državi. Sada kad imamo svoju državu i vlast koju naš narod bira na slobodnim izborima, postaje nelogično takvo što čak i reći, osim ako ćemo cijeli narod zvati režimskim!

Evo, sad kad sam bio na putu kroz Ameriku, čak me je jedan stari prijatelj, inače dugogodišnji politički

prognanik, gotovo s prijekorom priupitao: "Čujem da je HSK bliz Tuđmanu i Saboru?" Molim vas, kao da bi HSK trebao biti daleko od hrvatskog Sabora i poglavara svoje vlastite države! Vidite dokle to ide, a čovjek je još intelektualac! Nešto je jasnije, kad kažem, da je on podupirao jednu stranku koja je dobila vrlo malo mjesta u Saboru, pa je njemu odmah sumnjivo biti bliz hrvatskom Saboru! Međutim, sve je to razumljivo, sve su to i kod naših "odraslih" dječje bolesti. Trebat ćemo vremena da odrastemo i naučimo kulturu življenja u slobodi i vlastitoj državi. A moramo se pomiriti i s time, da će neki i umrijeti, a neće to biti u stanju steći!

Što se tiče mene osobno, mogu reći da je HSK sretan što ima na svojoj strani hrvatsku državu i njenu vlast, koja s velikim poštovanjem podržava naše korake prema općem hrvatskom zajedništvu i djelovanju. Iz susreta na najvišim državnim razinama nikad nije potekla niti jedna riječ nekakve naredbe ili kontrole ili ni najmanjeg manipuliranja. A za pametne je privilegija imati mogućnost čuti savjete prvih ljudi našega naroda, a opet ostati slobodan u djelovanju i odlučivanju.

Kad je u pitanju naš odnos prema hrvatskoj državi i aktualnoj vlasti u njoj, onda treba biti svjestan da u ova velika i mučna vremena treba biti zajedno, uvažavati Činjenicu da se politika vodi u domovini, a ne iz moje ili Vaše sobe odnekuda iz inozemstva. Lako je izdaleka govoriti, jurišati i obećavati, kad to nikoga ne obvezuje! Ja sam za to da se redovito postavljaju upitnici i na ono što izgleda najsigurnije, ali sam uvjeren da je danas najučinkovitije u načelu imati povjerenje, provjeravat će se to povjerenje na svakim novim izborima i to treba nedvojbeno poštivati. I zahvaljivati Bogu da imamo koga poštivati!

Bojite li se ičega kad je u pitanju organiziranje i djelovanje HSK-a?

Da, nesposobnih ljudi na odgovornim mjestima, onih koji nisu od većine prihvaćeni ili im je vlastita promocija važnija od hrvatske stvari, a guraju se na vodeća ili više vodećih mjesta. Sačuvaj nas Bože i onih svadljivih i onih koji su specijalisti za isticanje negativnog kod drugih, koji u svima koji ne misle ili ne djeluju na njihov način počinju gledati neprijatelje i svoje i hrvatske.